

VAN DE REDACTIE

Door de inspanningen van diverse commissies en actieve leden zijn het afgelopen kwartaal prachtige resultaten geboekt. Zo heeft inmiddels de druk bezochte studiedag plaatsgevonden en overschreed ons ledenaantal de 200. Voor ons betekende dit dat de oplage van de nieuwsbrief aangepast moest worden maar zolang dat in positieve richting is doen we dat maar al te graag! Hopelijk passeren we spoedig de magische grens van 300 en willen hierbij iedereen vragen zich daar hard voor te maken.

Uiteraard verwachten we van een groeiend aantal lezers ook een toename in het aantal aangeleverde stukken dus mocht je pen in de vakantie beginnen te kriebelen...

TROPISCHE BOSSEN: IN EURO'S OF IN NATURA?

Op 22 juni jl. hield de VTB haar tweede studiedag met het thema 'waardering van bos- en natuurfuncties'. De opkomst was groot, ruim 90 personen namen deel aan de studiedag. VTB-voorzitter Wim Dijkman opende de dag met een korte uitleg over het thema waardering en de missie van de VTB. Dagvoorzitter professor Heertje opende met een kort betoog over de rol van de economie in de waardering van tropische bossen.

Dr. Pita Verweij (Universiteit Utrecht) schetste in haar inleiding het theoretisch kader van waardering van functies van tropisch bos. Zij gaf uitleg over wat waardering inhoudt, het belang van waardering in verschillende situaties en de noodzaak van kennisvermeerdering over natuurlijke hulpbronnen en hun potentieel om tot een betere waardering te komen. De verschillende categorieën functies en waarden van tropisch bos werden aan de hand van voorbeelden uitgelegd. Het belang van participatie van verschillende actoren op lokaal, nationaal en internationaal niveau in waarderingprocessen werd benadrukt, aangezien actoren verschillen in hun

perspectief op de waarde van het bos. Verschillende monetaire en niet-monetaire waarderingmethoden voor het waarderen van de moeilijk kwantificeerbare functies van bos (o.a. klimaatregulatie) met hun voor- en nadelen passeerden de revue. Tenslotte werden enkele instrumenten voor de waardering van bosfuncties behandeld, zoals de inzet van CO2 certificaten, Biodiversity Trust Funds, ecotoerisme en juridische instrumenten. De hoofdconclusies waren dat er nog geen pasklare antwoorden zijn, er nog veel kennis ontwikkeld dient te worden over duurzaam bosbeheer, en dat de ontwikkeling van de lokale bevolking een sterkere rol zal moeten gaan spelen.

Mr. Julian Bakker (Latin America Environmental Society) presenteerde een case over een wettelijk vastgestelde regeling in Costa Rica, waarbij bos- en plantage eigenaren betaald worden voor de CO2-opvang en het behoud van biodiversiteit door hun bossen. Op basis van berekeningen van de Ministeries van Milieu (MINEA) en Financiën, verdeelt het Nationaal Fonds voor Bossen Financiering (FONAFIFO) jaarlijks 1/4 deel van de belasting op benzine en andere ontvangen sommen (internationale kredieten en donaties) onder boseigenaren. In 2001 zal USD 7,1 miljoen uitbetaald worden voor ca. 250.000 ha. bos. Het natuurbeleid in Costa-Rica wordt uitgevoerd door elf Areas de Conservacion (AC's). Deze AC's en FONAFIFO beoordelen de betalingsaanvragen volgens richtlijnen van het MINEA. Vier typen bosactiviteiten komen in aanmerking voor vergoeding: bescherming, herbebossing, bosbeheer (inclusief kap) en aanleg van plantages. Het grootste probleem met de regeling is dat bosbeheer met kap voor vergoeding in aanmerking kan komen. Het MINEA heeft onvoldoende personeel voor handhaving van de regels. Duurzaam bosbeheer is daarom niet gegarandeerd met deze regeling. Het MINEA wil de komende 10 jaar het bosareaal van 40% naar 70% verhogen onder meer door toename van plantages en heeft recentelijk enige AC's geen of aanzienlijk minder kapvergunningen gegeven.

Drs. Pieter Borkent, werkzaam bij Conservation International (CI), presenteerde tenslotte een case over het opkopen van kapconcessies voor beschermingsdoeleinden. In 1999 deed CI aan de regering van Guyana het voorstel een nog niet verkochte kapconcessie in een afgelegen gebied om te vormen tot een beschermingsconcessie. Er wordt gedurende de concessie periode (20 tot 40 jaar) jaarlijks betaald voor het niet kappen aan zowel de overheid als de gedupeerde werkeloze beroepsbevolking. De conservation concession kan zo nodig gecombineerd

worden met reduced-impact-logging, ter vermindering van totale kap en met een gegarandeerde lange termijn opbrengst voor overheid en lokale bevolking. Voordelen van het opkopen van conservation concessions zijn de snelheid en concurrentiekracht (marktmechanisme), acceptabele kosten, de overdraagbaarheid, en de snellere aanvaarding door overheden. Inmiddels heeft CI conservation concessions in Guyana en Peru en is in onderhandeling met Guatemala, Namibië, Madagaskar en Indonesië.

Na de koffie werd er door de deelnemers van de studiedag flink gediscussieerd in de open-space discussie. Zes onderwerpen kwamen aan bod, waaronder de functies van bos voor het klimaat, de exploitatie van trofeeënjacht en sportvisserij en eventuele investeringen van Triodis/ASN en Groenfondsen in de aanleg van plantages. Na de open-space gaf het 4-leden-tellende panel plenair hun visie op het nut, de werkbaarheid en haalbaarheid van waardering van bosfuncties vanuit de praktijk van hun eigen bedrijf/sector. Aan het panel namen deel: *dhr. Kajetan Hetzer* van SNS Reaal Groep/ASN bank, *dhr. Martin Tulp* van Solvay Pharmaceuticals, *dhr. Nico Visser* van Travel Unie Nederland en *mevr. Anneke Wevers* van DGIS/DML. Naar aanleiding van de verschillende vragen uit de zaal kwam er een discussie op gang over het nut van korte projecten gericht op duurzaam bosbeheer, ecologische vs. economische waardering, ethische vraagstukken zoals de intrinsieke waarde van flora en fauna, en de beslissingen die de internationale gemeenschap maakt zonder de lokale bevolking hierin te kennen. Na een slotwoord van prof. Heertje, sloot voorzitter Wim Dijkman de studiedag af met een dankwoord en het uitdelen van "duurzaam" geproduceerde presentjes aan sprekers en panelleden. De studiedag werd ten slotte afgerond met een feestelijke borrel.

Uitgebreide informatie over de studiedag is te vinden op de VTB-website:
<http://www.tropischebossen.nl/studiedag/sd2intro.htm>

COMMISSIE THEMADISCUSSIE

Sinds de vorige Nieuwsbrief heeft de Commissie helaas wegens zeer drukke werkzaamheden van haar leden in een dip gezeten. Op 18 juni jl. hebben we de koppen bijeengestoken om de draad weer op te pakken. We hebben besloten de volgende ronde te relateren aan de COP-6 volgend jaar van het Biodiversiteitsverdrag. Verder zijn enkele structurele veranderingen ingezet: ten eerste zal de themadiscussie in het vervolg zoveel mogelijk de actuele vragen die leven in de maatschappij oppakken. Verder zal de discussie niet meer met alle leden gevoerd worden, maar slechts met diegenen die zich actief hierbij betrokken voelen. Deze leden krijgen dan alle reacties te zien van de andere leden die meediscussiëren. De ronde zal zo mogelijk afgesloten

worden met een opiniërend artikel in een veel gelezen blad of krant. Vanaf september zetten we de nieuwe ronde in. Surf ondertussen naar onze website om de resultaten van de vorige ronde rustig tot je door te laten dringen.

DOOR DE 200 GRENS!!

Een half jaar na de ledenvergadering in december 2000 is het ledental van de vereniging toegenomen van 165 tot over de 200! De commissie ledenwerving & PR heeft hier dan ook hard aan getrokken. In het voorjaar is er een actie gestart "ledenwerving door leden". Jullie hebben hierover allemaal een e-mail ontvangen met de vraag om bekenden te benaderen die nog geen lid zijn en mogelijk hierin wel geïnteresseerd zijn vanwege hun belangstelling voor tropische bossen. Er is jullie gevraagd om informatie over de VTB en een inschrijfformulier naar deze bekenden te sturen. De actie heeft tot nu toe geresulteerd in een kleine 25 nieuwe leden en lijkt derhalve een goede aanpak. Wij willen degenen die nog geen actie ondernomen hebben, vragen dit alsnog te doen. Binnenkort zul je trouwens nog een herinneringsoproep in je mailbox vinden. Tijdens de studiedag heeft de commissie veel enthousiaste reacties gehad aan de informatiebalie. We mochten 15 nieuwe leden welkom heten bij de club. Pita Verweij, die de inleiding op de studiedag verzorgde, is het 200e lid van de VTB. Zij heeft hiervoor een bos bloemen van voorzitter Wim Dijkman ontvangen. We, en hopelijk ook jullie, gaan door met de VTB onder de aandacht brengen van geïnteresseerden, want we hebben ons als vereniging tot doel gesteld om op termijn de 300 grens te halen. Dit aantal denken we minimaal nodig te hebben om financieel goed te kunnen draaien.

COMMISSIE INTERNET

Na de rondzendmail met de vraag om jullie links zijn er heel wat reacties binnengekomen. Ik hoorde van 'een professional' dat zij de geselecteerde bosbouw-favorieten geëxporteerd had en naar de linkmaster gestuurd heeft in 55 seconden! Na deze geruststellende woorden hoop ik dat er nog veel meer reacties komen. De mooiste nieuwe link (je kunt nieuwe links herkennen aan een knipperend groen bolletje ervoor) is een uitstekend verzorgde site met veel heldere informatie, ook voor kinderen: www.biodiversity.nl

De agenda op de website (www.tropischebossen.nl) onder 'Actueel', is in een nieuw jasje gestoken. Zeer overzichtelijk en je kan nu zelf heel gemakkelijk nieuwe items toevoegen met behulp van een elektronisch formuliertje.

Voor diegene die de studiedag gemist hebben of het één en ander nog eens terug willen lezen, zijn programma en voordrachten van de sprekers terug te vinden op de website; met foto's en reactiemogelijkheid.

SPREEKBUIS

Willem Quist is een VTB-lid dat zojuist is teruggekeerd na een driejarig verblijf in Zuid-west China. Hij heeft daar voor het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken als bilateraal deskundige 'Bosbescherming en Beheer van Nationale Parken' gewerkt in het project 'Forest Conservation and Community Development' voor 'The Protection of tropical forest and biological diversity in Yunnan Province'. Juist op tijd terug voor de VTB studiedag.

Willem, wat leuk om je na zo'n lange tijd in China weer in Nederland terug te zien. Heb je behalve in China voor je werk nog meer met tropische bossen te maken gehad? Jazeker. Ik heb de afgelopen 14 jaar in Taiwan, Senegal, Oeganda, Soedan en de Solomon Eilanden gewerkt. Het werk bestreek community based sustainable forest management, agroforestry en geïntegreerd natuurparkbeheer. Tropische bomen, bossen en bosbouw hebben me altijd gefascineerd; het tropisch klimaat helaas niet zozeer. Ik ben nu blij even te kunnen ontschimmelen en niet altijd maar te hoeven transpireren.

Kun je in het kort vertellen wat het meest interessante was aan je werk in China?

Het meest interessante van mijn werk was naast het bewonderen van de prachtige natuur, de veelzijdigheid van het geïntegreerde natuurparkbeheer. Zoveel facetten komen hierbij aan de orde dat je deskundigheid en creativiteit enorm op de proef worden gesteld. Daarnaast was het vanaf de eerste tot aan de laatste dag een uitdaging om de situaties in de Chinese context te doorgronden. Ik zou iedereen die met China te maken heeft of krijgt willen aanraden het cultuuraspect erg serieus te nemen en dit met een 'open mind' te benaderen. Doet men dit niet, dan zal men niet bepaald effectief zijn.

Ik kan mij voorstellen dat ook de taal in China het nogal moeilijk maakt om daar te werken. Hoe kun je daar toch bevredigend werken en contacten opbouwen?

Naast de taal is ook de rest van de Chinese cultuur niet gemakkelijk te doorgronden. Goede vertalers en assistentes zijn cruciaal om deel van een Chinees netwerk te worden. Alle Chinezen werken via netwerken. Ik heb er gelukkig veel goede vrienden gemaakt. In zo'n groot project is er altijd een tijdsdruk en moet er gepresteerd worden. Chinezen worden, echter, niet graag iets opgedrongen en ze vinden liever van alles zelf uit, op hun eigen manier. Vindt maar eens een middenweg! Door het hoge werkniveau van de Chinezen kan je er veel bereiken en dat is heel bevredigend. Ik zou graag weer terugkeren naar China.

Beantwoordt de VTB tot nu toe aan je verwachtingen?

Tot nu toe zeker! VTB doet prima werk. Themadiscussies zijn erg leuk, vooral voor de veldmensen. De 'newsletter' begint er goed uit te zien, en de samenkomsten zijn enthousiast, boeiend en erg

leuk om je collega's weer eens te zien.

Wat zouden we volgens jou nog kunnen verbeteren? Zou de VTB wat meer kunnen doen voor de veldmensen? Ik denk bijvoorbeeld aan het uitbreiden van het ledenregister op de website met korte informatie over ieders werkzaamheden, zodat leden gemakkelijker te benaderen zijn over professionele zaken. Het is misschien ook een idee om een link te maken met zusterorganisaties in andere landen, en dan vooral ook in ontwikkelingslanden. Ik denk dan aan een link via de website, introductiestukjes schrijven voor elkaars websites en bladen, etc.. Een expertregister zou kunnen worden bijgehouden met de mogelijkheid voor leden om hun diensten aan te kunnen bieden en samenwerking met anderen aan te gaan. En misschien zou er een soort vraagbaak kunnen komen, waar veldmensen hulp van het thuisfront kunnen inroepen. Er zijn altijd wel mensen die tijd of interesse hebben om te helpen.

Heb je verder nog iets wat je de VTB mee zou willen geven?

Jazeker, ik zou de VTB willen verzoeken uit te zoeken wat de gevolgen zijn van het nieuwe ontwikkelingsbeleid van minister Herfkens op de carrièremogelijkheden van veldmensen op het gebied van tropische bosbouw. Er is zoveel veranderd en zo snel, dat veel veldmensen aardig gedesoriënteerd zijn en zich niet meer zo gerespecteerd en nodig voelen. Een interview met de minister zou erg interessant kunnen zijn. Nederlandse deskundigen hebben altijd een belangrijke rol gespeeld in het ondersteunen van tropisch bosbeheer in ontwikkelingslanden. Snel en sterk veranderend beleid, afnemende inspraak van experts op de beleidsformulering, sterker wordende dominantie van 'roergangers', teruglopende studentenaantallen, verminderde interesse van het bredere publiek voor het behoud van het milieu en bossen ver-van-haar-bed, vercommercialisering van het ontwikkelingswerk, zijn onderwerpen waaraan de VTB veel aandacht zou kunnen geven om de Nederlandse tropische bosbouwcultuur niet door de Haagse 'Chain-and-Ball' methodes voorgoed vernietigd te laten worden.

Tot slot wil ik alle leden en het bestuur van de VTB veel geluk, doortastendheid en kracht toewensen in hun strijd tot behoud en expansie van tropische bossen, en van onze waardevolle tropische bosbouwcultuur en aanverwante vakken.

POST UIT...MEXICO!

In de 4 maanden die ik nu in Mexico ben heb ik minstens 12 voor mij nieuwe vruchten geproefd. Een klein voorbeeld van de rijkdom aan nieuwe ervaringen die ik hier opdoe. Overigens, als ik zo even nadenk kom ik op 30 verschillende vruchten die groeien in Cuzalapa, "mijn" dorpje in de bufferzone van het biosfeerreservaat Sierra de Manantlán, Jalisco, Mexico. Over biodiversiteit gesproken!

In Cuzalapa ben ik bezig met etno-ecologisch onderzoek naar de relatie van de lokale campesinos met de riviervegetatie (gebruik, beheer, kennis, ideeën). Tot nu toe is het vooral een kwestie van "ontdekken" wat de lokale bevolking weet - iets wat ook voor ecologisch onderzoek zonder etno- denk ik een nodige eerste stap is, en voor het etno-gedeelte zelfs de kern van de zaak. En de meeste boeren en boerinnen weten veel, wat vooral tot uiting komt tijdens gezamenlijke wandelingen, veldwerk of uitstapjes. 8 tot 80 jaar veldervaring plus de overlevering en onderlinge uitwisseling is ook niet niks! Hun interpretatie van de observaties is voor een westers opgeleide ecooloog echter niet altijd even overtuigend ("produceert" de vijg echt water?), maar juist wel erg interessant. Misschien is er toch nog iets toe te voegen aan de al bestaande kennis, en dan liefst iets waar iemand iets aan heeft - iemand in Cuzalapa. Ik heb het dan niet over de collega's die misschien wel vol interesse de verslaglegging zullen lezen, maar de mensen hier. Het is trouwens een nogal verstorende, maar erg nuttige ervaring, om aan een boer met 2 jaar lagere school opleiding uit te leggen waar je als wetenschapper (en welk respect hebben ze voor deze gestudeerden!) mee bezig bent, en waarom...

Wat betreft het bos, daarvan staat op het moment bij Cuzalapa een groot gedeelte in de brand. De lokale vrijwilligers doen hun uiterste best om het bos te behouden (sommige van de veeboeren iets minder helaas...). Gelukkig kan nu elk moment het regenseizoen beginnen, een automatische brandblusser. En tijd voor weer andere bijzondere vruchtensoorten.

Maaïke Bader

DE COP-6 IN NEDERLAND

In het vorige nummer van de VTB-Nieuwsbrief hebben we een eerste aanzet gegeven om uit te leggen wat het belang is van de CBD (Verdrag inzake Biologische Diversiteit) en de zesde vergadering die volgend jaar april in Nederland wordt gehouden van de Conference of Parties van de CBD (COP-6).

De CBD behandelt alle biodiversiteit, zowel die in relatie tot zoet-waterstromen, drogere gebieden en de landbouw, als die in relatie tot marine en kust-wateren en de bossen. Het is een breed verdrag, en omdat veel biodiversiteit op het land te vinden is in de oude en natuurlijke bossen, is de CBD zeer nauw verweven met de bossenproblematiek. Forest Biological Diversity zal een prioriteit zijn in de COP-6 waar overigens ook beslissingen genomen zullen worden over een 8-jarig werkprogramma voor bossen. Als men het voor dit werkprogramma eens kan worden

over duidelijke doelstellingen en uitvoeringsmodules, kan de impact van de vergadering groot zijn.

De Nederlandse regering heeft reeds aangegeven dat ze inzet op zowel het internationale als het nationale niveau. Het Nederlandse standpunt is dat de uitvoering van het nationale werkprogramma voor bosbiodiversiteit en van de IPF/IFF actievoorstellen zal moeten plaats vinden door versterking van lopende nationale bos- en landgebruikprogramma's. Deze programma's dienen geplaatst te worden in het bredere kader van nationale ontwikkelings-, milieu- en armoedebestrijdingstrategieën. Participatie van alle actoren in de ontwikkeling en uitvoering van het nationale werkprogramma is cruciaal. Verder zet Nederland in op de versterking van het duurzaam gebruik en de eerlijke verdeling van de voordelen (benefits) die de bossen opleveren en wel speciaal m.b.t. de traditionele en inheemse kennis die over bossen aanwezig is. Tevens zal gestreefd worden naar een verdere integratie van de beschermde bosgebieden en ecologische hoofdstructuur in de nationale bosprogramma's.

Op internationaal niveau zal Nederland zich inzetten om een hechte samenwerking te bewerkstelligen tussen de CBD, de UNFCCC (klimaatverdrag), de CCD (verdrag ter bestrijding van verwoestijning) en de UNFF (United Nations Forum on Forests) om de activiteiten te stroomlijnen in gezamenlijke programma's en om mogelijke negatieve effecten te vermijden van het mechanisme om bossen als opslag (sinks) te gebruiken in de CO2 discussie. Integratie van natuurbehoud en duurzaam gebruik van bossen aan de ene kant en armoedebestrijding aan de andere kant in internationale samenwerking zal gestimuleerd worden. Internationale organisaties zullen gehouden worden om ondersteunend op te treden in de uitvoering van CBD's werkprogramma op het gebied van bosbiodiversiteit. Tenslotte zal Nederland toezien op de integratie van beschermde bosgebieden en gebieden die behoren bij de ecologische hoofdstructuur van een land in het internationale werkprogramma voor de biologische diversiteit van bossen.

De informatie in dit artikel kwam uit een paper dat is rondgestuurd in het kader van het Bossenoverleg (via NL-IUCN): "The World Biodiversity Meetings in The Hague, 8-26 April 2002, Priority Issue: Forest Biological Diversity, Expectations of the Dutch Government".

De VTB (als studiekering van het KLV) heeft tot doel het creëren en onderhouden van een professioneel netwerk en het instellen van een dynamisch en effectief platform voor het verzamelen, kanaliseren en uitdragen van kennis en informatie over tropische bossen. Dit wil de vereniging bereiken door het stimuleren en faciliteren van contacten tussen mensen, die vanuit verschillende achtergronden en posities, geïnteresseerd zijn in duurzaam en maatschappelijk verantwoord beheer van tropische bossen.

Adres VTB: postbus 124, 6700 AC, Wageningen, info@tropischebossen.nl (ook voor info en aanmelden). **Website:** www.tropischebossen.nl

Redactie VTB-Nieuws: Richard Trenning, Henk Lette Heneleen de Boo, David Koning, Marion van Schaik en Peter Gerritsen. **E-mail redactie:** nieuwsbrief@tropischebossen.nl. **Deadline VTB-Nieuws nummer 3, 2001:** week 24. **Drukker:** Drukkerij Junior, Nijmegen.